

Anadolu'da Milet'ten antik filozof.

Anaximander yaklaşık olarak M.Ö. 610-546 arasında yaşadığı tahmin edilmektedir. Aynı zamanda, Thales'in daha genç bir çağdaşydı. Kendisi iyonya okulunun ikinci düşünürüdür. Yaklaşık olarak iki yüzyıl sonra yaşamış olan Aristo gibi başkalarının yorumlarının yanında Anaximander'e atfedilen günümüze kadar gelmiş sadece tek bir fragman vardır. Anaksimander'de bilimsel faaliyetler ile felsefi düşünceler iç içe geçmiş bir haldedir. Kendisinin Karadeniz'e açılan denizciler için bir harita yapmış olduğu söylenilmektedir. Din ya da mitolojiden ayrı bir şekilde kendisini öne süren, kendisine yer açan felsefenin, onda biraz daha soyut ve gelişmiş bir düzeye ulaştığını görmekteyiz. Anaksimander'in evren anlayışı, dünyanın su üzerinde yüzen düz bir tepsi olduğunu öne süren Thales'in evren anlayışının çok daha ötesine gitmiştir.

Anaximander, Thales gibi benzer soruları sormuş ve benzer öncülle işe başlamıştır. Anaximander, suyun değişmeyen cevher (urstoff) olduğunu iddia etmek için, hiçbir zorlayıcı neden bulamamıştır. Şayet su toprağa ve toprak da, suya yada su, havaya ve hava suya dönüşüyorsa; bunun anlamı her şeyin, her şeye dönüştüğüdür. Mantıksal olarak suyun yada toprağın yada havanın yada herhangi bir şeyin urstoff olduğunu iddia etmek tamamen nedensizdir. Belki de Anaximander'in Thales'in cevabına karşı getirdiği itirazlar, bu türdendi.

Anaximander kendi açısından "ἀέροστροφάου", apeiron yani "öz zaman ve mekanda sınırsız ve belirsiz olan" şeklinde tanımlamayı tercih eder. Bu anlamda kendisi, yukarıda bahsi geçen itirazlardan kaçınmış olur.

Gözlemleri ile evren düzenini açıklamaya çalışmış ve bunun için ilk defa kozmos sözcüğünü kullanmıştır, bu sözcükle düzenli ve anlaşılır bir evreni kastetmiştir. Ekliptiğin eğimini hisseden ilk kişidir. Yıldızların ve gezegenlerin dönen bir küreye çakılı olduklarını ve basık bir silindirik şeklindeki dünyanın, bu kürenin merkezinde yer aldığını ileri sürmüştür. Güneş, gündüz saatlerinde, üzerinde delikler bulunan bu kürenin içinde bulunurken, gece süresinde kürenin dışında bulunuyordu. Böylece gece, deliklerden giren ışık yıldız ve gezegen olarak görünüyordu.

Tutulmalardan yararlanarak Güneş'in yarıçapının Yer yarıçapının 27 katı olduğunu tahmin etmiştir. Ona göre Güneş'in Yer'e olan uzaklığı da Güneş çapının 27 katı idi. Ay'ın uzaklığını ise Yer yarıçapının 19 katı olarak hesapladı.

Anaximander'in canlıların kökenine ilişkin görüşü de oldukça çarpıcıdır: İnsan yavrusunun doğuş sırasındaki çaresizliği gözleminden hareket eden filozof, atalarımızın başlangıçta balık olduğunu ileri sürer. Açıklaması da oldukça basittir; Bir zamanlar denizlerin çekilmesiyle yaşamlarını karada sürdürme zorunda kalan kimi balıklar insana kadar uzanan pek çok hayvan türüne kaynak olmuştur.

Anaksimandros

Oruç Yıldırım tarafından yazıldı.
Pazar, 08 Mayıs 2011 21:06 -
